

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 10.

A béke és a pápa.

Mig az emberiségnek egyik fele azon töri a fejét, hogy minél öldöklőbb eszközöket találjon ki az emberiség pusztítására, a másik azon fáradozik, hogyan lehetne minél hathatósabb gátat vetni e gyilkos fegyverek pusztításának. A hágai békekonferencia még ugyszólván véget sem ért, már megkezdte üléseit fent a magas északon Krisztianiában az interparlamentáris konferencia, melyen a magyar parlament is szépen van képviselve. Itt is, ott is a béke fentartásáról, a nemzetek közt felmerülő konfliktusoknak békés kiegyenlítéséről tanácskozunk. Ezekhez csatlakozik még a nemzetközi békeegyesület, mely szintén mostanában fogja évi közgyűlését tartani.

Ez utóbbi egyesület legutóbbi közgyűlésén egyhangulag, nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy törekvéseinek támogatására felkéri a béke leghathatósabb apostolát, a kereszténység közös atyját, XIII. Leo pápát. A hágai konferencia pedig, a melyen a világ souverén fejedelmeinek képviselői tanácskoztak, nem hívta meg üléseire azt, a kinek trónja régibb, mint a többi souveréneké s a kinek hatalma fegyveres erő nélkül is nagyobb, mint az országok felett uralkodó s milliókra menő fegyveres erő felett rendelkező államfőké.

Nem a schizmatikus egyház feje, az orosz cár, nem is a protestáns német császár akadályozták az ő meghívását, hanem a katolikus Olaszország, ez is csak azon a czímen, hogy a hágai konferencia tulajdonképpen leszerelési konferencia, a pápának pedig nincs mit leszerelnie. Az igazi ok pedig az volt, mert az Italia Unita még mindig remeg a római kérdés felvetésétől. Azért indítványozta ott — nem kevés raffinériával — az olasz követ, hogy a nemzetközi békebiróság elnöke — a pápa legyen, mint a kinek országa nem lévén — nincs érdekelve ilyen kérdésekben sem jobbra, sem balra, másrészt pedig souverénitása és erkölcsi hatalma előtt meghajlik mindenki.

Persze a háttérben az lebegett, hogy ha ezt a pápa elfogadja, ezzel befejezett ténynek ismeri el a római kérdés megoldását.

Krisztianiában ismét szóba került a pápának meg nem hívása a hágai konferenciára. Egyik német képviselő nagy hibának minősítette ezt az eljárást s hogy mások is annak tartották, utalt arra a levélváltásra, a mely e tárgyban a pápa és Vilma hollandi királyné közt lefolyt. A konferencia helyeselte a németek képviselőjének álláspontját, melylyel szemben az olaszok a garancia-törvény elmagyarázásához folyamodtak.

Ime, ez is mutatja, mily keveset ér a

garancia-törvény, ha azt maguk az olasz törvényhozók elmagyarázzák.

Másrészt pedig az a körülmény, hogy a liberális olaszokon kívül az egész világ megbotránkozott azon, hogy a béke nagy művének létrehozásához éppen azt nem hívták meg, a ki annak legfőbb öre, bizonyosság reá, hogy a népek békéje nem csak fegyvereken nyugszik, hanem erkölcsi alapon s ha ezt mellőzik, nem remélhetnek áldást a békének annyira óhajtott művére.

Néppárti gyűlés.

A néppárt elveinek terjesztése céljából, Pestmegyében, a ráczkevei választókerületben *Sziget-Csépen*, 1899. aug. 13-án, vasárnapon, d. u. 3 órakor a vasuti állomás melletti ligetben néppárti népgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: *Zichy Aladár* gróf, orsz. gy. képviselő. 2. Az egyházpolitikai törvények reviziójáról. Tartja: *Simonyi-Semadam* Sándor ügyvéd. 3. A felekezeten államról és egyházpolitikájáról. Tartja: ugor nyai Dr. *Robitzek* Ferencz. 4. A ker. sajtóról. Tartja: *Bonitz* Ferencz az »Alkotmány« szerkesztője. 5. *Elnöki zárszó.*

A Pester Lloyd és a német helységnevek.

Szászország belügyminisztere, amint ez közismeretes tény — rendeletet bocsátott ki, hogy a magyar helységnevekről szóló törvény daczára az Erdélylyel való érintkezésben továbbra is a német helyneveket használják.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kantinosné szerelme.

Irta: Mikusay József.

1848 örökdiós napjai elmúltak s következett a Bach-korszak. A nagyváradai várban egy ifjú pár lett a kantinos. A férfi porosz, a nő töröl metszett magyar s igazi vadvirág.

Férje sokszor bosszankodott reá vadságáért s hogy szelidüljön be-bevitte a kantin tiszt szobájába.

A tiszt szivesen vállalkoztak a vadvirág megszelidítésére.

Hogyne, mikor fiatal is, szép is volt a menyecske! . . .

Arézának rózsái, csókra ingerlő ajkai s szemének vad tüze, nem egy tisztet hoztak lázba.

Versenyeztek mosolyáért, érte fogyott a bor, neki szólt a zene.

Férjének — a nyálkásvérű Flóriánnak — büszkesége volt, hogy a Náncsitiszt a tisztnek, a Náncsinak udvarolnak s mindannyiszor megdorgálta feleségét, valahányszor nem volt elég nyájas, barátságos.

— Vigyázz Flórián, nehogy átkozd azt a napot is, melyen feleséged először vitted az ivó tiszt közé! . . .

Náncsi lassanként beleszokott új helyzetébe s nem volt több vadvirág.

A német tiszt csak a »Náncsite«-nek hisz így hívta őt Flórián is . . .

Flórián a zsupori kéjével rakta egymásra aranyait.

Ezekben szerette legjobban kis feleségét, ki oly jó, oly szelid most már s gazdaggá teszi őt.

Hej Flórián, ne számláld mindég a százakat, mert az arany fénye elvakítja szemed s nem veszed észre sem, midőn legdrágább aranyad meglopják!

De Flórián csak számlálta, boldogan számlálta a pénzt. Nem tudta, hogy mig kincse gyülik, ő veszt. Szerencsés az, ki nem tudja vesztetését.

Az egykori vadvirág annyira megszelidült már, hogy egy cseppet sem volt nekiszokatlan az új talaj.

Ott ül most is a várkapitány mellett. Hangzik a zene, ürül a pohár. Bizalmasan közel ülnek s kéz a kézben pihenek.

Szép kantinosné! talán ezt már nem is óhajtotta férjed? . . .

A várkapitány int, a czigányok távoznak s ők keleten maradnak.

Magához vonja most a szép kantinosnét, szorosán át öleli és susogja.

— Mondom, ha megcsókolsz forrón, még ma lemehetsz hozzá s ápolhatod . . . s meg akarja csókolni.

A szép asszony vonakodik s ki akar szabadulni a vaskapcsokból, de nem bír.

— Nem, nem! Nem csalom meg őt.

— Miért csálnád, hisz ajkad édes mézéből annyi jut férjednek is, amennyi csak kell.

— Nem, felfogadtam . . .

Szegény te, hisz nem férje az, kit nem csalna meg. Más már az »ő«, s megcsálná ő férjét azért százszor is.

— Ugy nem mégy le hozzá; haljon meg.

— Légy irgalmas, engedj bemennem.

Hisz hazámért harczolt s még ápolást sem nyerjen jutalmul a szenvedő.

— A csók árán . . .

— Oh! nincs e hazád s nem szereted-e azt? Vagy nem jobban kell-e becsülnünk, ki hazáját elhagyva harczolt a miénkért?

Mi a magunkét védtük, de ő idegenért véreztet s szenved.

— Jól siess, mert nincs egy napja sem . . .

Feljajdult az asszony. Sokáig tépelődött mit tegyen? Adja oda szive legszebb éké ennek? Büne árán lássa meg őt? Bűnive álljon meg előtte? De mikor szereti, nagyon szereti . . .

A bor, zene, az a tudat, hogy a kedves órái megszámlálnák, a remény, hogy a gondos ápolás talán még segít, mind egyszerre hatottak lelkére s a tépelődések már egész kábulttá tévék.

Megcsalja azt, akit szeret? S mégis ha látni akarja . . . s nem magát csalja-e legjobban meg?

Tánhagyja meghalni! Nem, nem! Oh! kegyes ég, adj egy mentő gondolatot . . .

Flórián számlálta aranyait, a kantinosné a sok tépelődéstől, a teljes odaadástól, melylyel őreá gondolt, ellankadt egészen, elveszté tán esztét is.

A »Pester Lloyd« egy entrefiletben úgy, de úgy neki ment a miniszternek, hogy külömben sem lehet. Maró szatirába mártott ádáz dühvel kibovítja a szász minisztert, hogy bizony respektálnia kell minden egyének a törvényt s mindazt azon az előkelő hangon, melyet a hatalmas Lloyd polemáiban ős idők-től fogva megszoktunk.

S ezzel szemben mit tapasztalunk? Ugyanannak a lappéldánynak negyedik hasábjain azt olvassuk:

— Man schreibt uns aus *Klausenburg*.

Igenis »Aus Klausenburg«. A tegnapi reggeli lapból kevés fáradsággal a következő helyneveket böngésztem ki:

Steinbruch, Neutra, Hermanstadt, Debrezin, Pressburg, Neusatz, Bartfeld.

Méltón kérdezhetjük: hol a következetesség?

A munkástörvény revíziója.

Pest megye közigazgatási bizottságának tegnap délelőtti tartott ülésén, a melyen az alispáni jelentés kifejti, hogy a főváros közvetlen környékén ma már elégtelen a községileg szervezett rendőrség s így szükség van arra, hogy az *állami rendőrség kiterjesztessék*. Az alispán egyelőre azt kéri, hogy az államrendőrséget Szt.-Lőrinczen, Erzsébetfalván és Soroksáron szervezzék. A közigazgatási bizottság ehhez hozzájárult, valamint ahhoz is, hogy a *munkástörvény revízió alá vélessék* az aratók munkabérének a rendezése czéljából.

A bizottság elfogadta az alispán ama javaslatát is, hogy a *betegápolási törvény* olyatén módosítását kérik, hogy az alispán és a főszolgabírók legyenek felmentve az ilyen ügyekkel való aprólékos foglalkozástól, mert ez tulajdonoson igénybe veszi az idejüket.

Az osztrák alkotmány válsága.

Az osztrák helyzet orvoslása érdekében tervezett előterjesztésekkel a minisztereknek Ischlbe való utazása elhalasztódott, minthogy a király pár napra vadászatra ment. A miniszterek bevárják a király visszaérkezését s csak azután fognak Ischlben megjelenni. Az osztrák kormány arra törekszik, hogy a zavaros helyzet daczára az általános érdekű reformok ne szenvedjenek halasztást s ezért közelebbről a király elé terjesztik az állami alkalmazottak

fizetés-rendezéséről szóló javaslatot, melyet szeptember 1-én szintén a 14. §. utján léptetnek életbe A 14. § ily reformra való alkalmazása ellen bizonyosan nem tesznek kifogást. De a kiegyezésnek ezzel a paragraffussal történt életbeléptetésével szemben a tüntetések egy napig se szünetelnek. E mellett a hangulatot folyton előkészítik a reichsrath összehívása alkalmából. A kath. néppárt fölveti a kérdést, hogy mi haszna lesz a reichsrath egybehívásának? A mint a helyzet ma van, semmi haszna sem volna, de kétségtelen, hogy az állapotok gyorsan meg fognak változni. Akármiképpen történjék is, az osztrák kormánynak legalább kísérletet kell tennie a reichsrath akcióképességét illetőleg és ha ezt elérni nem sikerül, bebizonyítani, hogy jóakarátán a helyzet javítása nem mult és hogy az osztrák alkotmányválságot egyedül az obstrukció előidézői okozzák. Ez a felfogás azonban kevésbé talál Ausztriában általános hitelre. Az osztrák kormány mulasztásai nélkül nem történhetett volna meg az ausztriai parlament megbénulása. Az elke-seredést még növeli, hogy újabban gróf Thun erőszakossággal törekszik a tiltakozó gyűlések határozatainak terjesztését meggátolni. — A kiegyezés elleni akcióit erősítik most a *quota*-kérdés bevonásával is. Hogyan állunk a quotával? Ezt a kérdést most Ausztriában parlament nélkül is époly viharosan kiáltják gróf Thun felé, mint a hogy az obstrukció világában a magyar parlamentben annak idején Bánffy bárótól kérdezték. Csakhogy míg magyar részről a kérdés a miatt a gyanu miatt hangzott, hogy a magyar quótát föl fogják emelni, az osztrák politikusok most attól féltükben interpellálják a sajtóban és a gyűléseken tett nyilatkozataik által Thun grófot, hogy az osztrák quótát nem szállítják le. A katolikus néppárt is attól teszi függővé a kiegyezéshez való parlamenti hozzájárulását, hogy az osztrák quótát leszállítják. Viszont ez a kérdés segítségül szolgálhat az osztrák kormánynak arra, hogy a reichsrathot akcióképessé tegye. Tudniillik a quota megállapítása tárgyában újabb határozathozatal nem történhetik addig, míg a két bizottság újból nem kezdi a tárgyalásokat. Ehez pedig szükséges az osztrák reichsrath részéről a quotabizottság tagjainak a megválasztása. Viszont a quotabizottság tagjainak megválasztásával együtt elrendelheti a kormány a delegáció tagjainak megválasztását. Ha e választások a reichsrathban megtörténhetnek, az osztrák kormány egyelőre megelégszik az eredménnyel, mert a közös ügyek elintézése így egy évre biztosítva volna. Ez részben az obstrukciós elemek engedményét jelentené s ezután az osztrák kormány foglalkozhatnék a nemzetiségi viszályok elsimitásának kérdésével.

Városi közgyűlés.

— Három órától ötig. —

Nem csak a tárgysorozat volt rövid, de a városatyák sem érdeklődtek a tegnapi városi közgyűlés iránt. A megnyitáskor alig 5—6 törvényhatósági tag hallgatta meg a polgármesteri jelentést s később is alig 30 tag verődött össze.

Nagyobb vita nem is volt s így 5 órakor már berekesztette a főispán a közgyűlést, a melynek lefolyása a következő volt:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi közgyűlését a városháza nagytermében. *Beöthy* László dr. főispán elnöklése alatt jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, Dr. Grósz Albert, Hlatky Endre, Stark Gyula, Schöpflin Ágoston, Beczkay Lajos, Ifj. Cser János, Czeglédy Jeremiás, Déry János, Dr. Grósz Menyhért, Dr. Hoványi Géza, Ländler Ferencz, Mészáros József, Mihálovics János, Dr. Radó Ignácz, Dr. Sarkadi Lajos, Schütz Albert, Széles Lajos, Dr. Vucskics Gyula, Weisz Károly, Reismann Mór, Schwartz Antal, Serényi Gusztáv, Dr. Dóri Ferencz, Pekánovics Imre, Dr. Bulyovszky József, Rác Mihály, Szüts Dezső, Ifj. Rimler Károly, Lukács Ödön, Komlóssy József, Dus László, Szücs Géza, Szücs István.

A polgármester jelentése.

Lukács Ödön aljegyző felolvasta a polgármester jelentését.

A jelentés főbb pontjait, melyek a közegészségügyi és közbiztonsági állapotokról szólnak, már ismertettük. A jelentés még a következőket tartalmazza:

A hivatali személy változásra vonatkozólag van szerencsém bejelenteni, hogy az áthelyezés folytán megüresedett váralja-velencei t. orvosi állásra főispán ur dr. Nemes Aron városi tb. tiszti orvost és bábaképezdei tanársegédet nevezte ki.

Nogáll püspök emléke.

Mély részvétellel kell bejelentenem a tek. közgyűlésnek, hogy dr. *Nogáll* János fölszentelt püspök a nagyváradai lat. szert. káptalan nagyprépostja több egyházi és világi egyletek és társulatok bőkezű megalkotója, egyházi író f. évi július hó 19-én r. egyszűnt élni. — Nagy veszteség ez nemcsak a főt. káptalanra, hanem városunk jótékony intézményeire is, mert a város minden polgára ismerte a boldogult főpapot, mint a jótékonyág kiváló magas

Kimerülten, elalélta pihent a várkapitány karján. Azt álmodta tán, hogy az övén pihen. Az még szorosabban karolta át a szép asszonyt, szomjas ajkkal kislített ajkához, hiszen neki szól ez ellágyulás . . .

Bennt egy arany koppant s gurult; künn a csók ép akkor csattant el . . .

Hej Flórián, megremegett kezed, azért esett le az arany.

S te ez intést nem érted meg?

Ne az aranyat keresd, azt megleled te holnap is; de amit most vesztesz, azt soha. Az nem tesz szegényebbé, de ez koldussá teszen.

Az arany megkerült, Flórián örül; Náncsi könnyezik s küzködik lelkiismerete szemrehányásaival; a kapitány vigasztalólag susog.

— Itt lesz mindjárt a profosz, aztán menjen ápolja a fogjot . . .

Igen, mehet már . . . Ő elébe bűnival? . . . Soha . . . De hátha meghal? . . . Megy . . . menni kell . . . megmenti . . . meg . . .

Flórián alszik! Aludj! aludj. Álmodjál szépeket. Számláld aranyaidat. Ha ébren nem vigyáztál, most már ne féltsd. Abban a börtönben csak erény lakik. Aludj hát nyugodtan . . .

Rozsdás rostélyzatu éjjeli lámpa világánál a várudvaron egy férfi s egy nő halad, majd sötét, büzhödt folyosóba tűnnek el . . .

Délcég fogjok! oh halljátok-e a kules csörgését, láttok-e a gyertyavilágból egy sugárt,

gondoljátok-e, hogy a szép kantinosné egyiktekhez siet? Vagy gondoljátok talán, hogy ajtótok a szabadságnak nyílik meg?

Ily szokatlan időben, éjjel? Oh ilyenkor halni visznek csak.

Félnek a rémtettet nappal véghezvinni, az éjnek bekötött szemét lopják meg vele . . .

Künn a folyosó kövének tompa kopogása, melyet a zord fal rémesen visszakong; bennt a honfi gondtól, szabadságtól dobogó szivek halk verése.

A porkoláb megáll. A kules csörög. A zár csikorog. Nehezen fordul vasnyelve. Tán hogy oly sokáig pihent? Nem. Sajnálja az ártatlanul szenvedőt s jajjait mindég hallva, megérti azt . . . Halljátok, kik e hősök kinzói vagytok? A vas-zár sir a szenvedővel s ti érzéketlenek maradtok.

Igaz, hisz ti nem voltatok záruk ártatlan foglyok ajtaján slennétek bár, keményebb vasnál a ti szivetek . . .

Felnyílik a vasajtó. Penész szag csap ki a szobából s kinos nyöszörgés hallik. A szép asszony belép. Gyéren világítja be a zugot a gyertya, de úgy is mit láthat itt? Rozoga, pár czölöpön asztal áll, mellette szék. Mindkettő nyirkos a penésztől.

Egy tál mozdáshoz, egy kancsó inni s mellette penészes kenyér.

Vaságy s rajta lelánczolt lábbal fekszik egy lengyel hős vitéz.

Szép, férfias arcát a kinok megviselték,

szeméből a szabadság utáni vágy eseng, fürtei bozontosak, lábain a vas már sebet dörszölt.

Mentő angyalként jelent meg előtte a nő, felnézett reá és felkiáltott.

— Szabad vagyok tehát! szabad! . . . Mit álmodol szabadságról szegény fogoly, a szabadság itt halált jelent . . .

— Szabad leszesz, szabad ha él az Isten, de várj még jó fogoly. Oh mond, ismersz-e engemet?

Sétáidban alakod különös részvétellel kísérem s midőn napokig kijönni nem láttalak, utánad kérdezek. Megtudtam, hogy beteg vagy, de csak most jöhettem . . .

Itt sirni kezdett, eltakarta kendőjével két szemét, nehogy kiolvassa a kedves nagy bűnét s szemrehányást tegyen.

Ne félj. A haldokló nem tudja kiolvasni szemedből sem szerelmedet, sem bűnödöt . . . A beteg nyögött.

— Fáj? . . . de nem jobban, mint nekem. Zokogva rogyott az ágy szélére, lerogyott a fájdalom alatt, hogy megcsalta férjét, meg a kedvest. Magát nem siratta, pedig legjobban önmagát csalta meg.

A fogoly ezalatt mindég gyengébb lett s tördelt hangon felelt:

— Oh nő, mint tulvilági lény lépted át küszöböm, ha lelked van, ne hagyj meghalni itt. Szabadba vigy! . . .

Most ocsudott a nő könnyezéséből, most vette csak észre, hogy a kedvesnek perczét

alakját, ki hosszú életpályáján a szegények és elhagyottak gyámolítását, gondozását s azok jövőjének biztosítását tartotta élet feladata legszebbikének. Amaz intézményeket, melyeket éppen az elhagyott szegény sorsu felnőttek és gyermekek vallásos erkölcsi nevelésére, gondozására alapított, fényesen fogják az utódok előtt is igazolni a nemes szívű főpap fenkölt gondolkodását s alkotásainak eredményét. (Helyeslés.) Elismerte az áldott lelkű főpap érdemeit már a tek. közgyűlés akkor, a midőn 1893. évi július hó 13-ik napján tartott közgyűlésében polgártársat érhető legszebb czímmel, díszpolgárrá történt megválasztásával tüntette ki, — s már akkor tudomásba helyeztetett az egész város közönsége a felől, hogy ki volt s minő érdemei voltak az elhunyt szent életű férfiúnak. — De nem zárhatjuk be elhalálása utáni első közgyűlésünket a nélkül, hogy egyházi és közéleti működéséről, nagy jótekonyságairól és városunk érdekében tett nagy áldozatairól e helyen is meg ne emlékezzünk s a midőn tudomásul vétel végett bejelenteni van szerencsém, hogy a tanács a fájdalmasan eső elhalálása alkalmából rendkívüli tanácsülésben a nemeslelkű főpap hervadhatatlan érdemeit tanácsi jegyzőkönyvben megörökítette s erről a főt. káptalant is értesítette s továbbá a temetésen küldöttségileg képviseltette magát s az elhunyt nagy halott koporsójára a város közönsége nevében koszorut helyezett — még indítványozom, hogy boldog emlékü dr. *Nogáll* János felszentelt püspök és nagyprépost a város és társadalom érdekében a legnagyobb áldozat készséggel viseltetett kiváló érdemei jelen közgyűlési jegyzőkönyvünkben megörökítessék s erről a nagyváradí lat. szert. főt. káptalant az általános részvét hangján jegyzőkönyvi kivonattal értesítessék. (Helyeslés.)

Ullmann Izidor halála.

Hasonlókép szomorú kötelességet teljesítek, midőn bejelentem, hogy Ullmann Izidor városi törv. hat. bizottsági, tag a városi törv. hat. több albizottsági tagja, a helybeli orth. izr. hitközség elnöke f. év július hó 17-én elhalálozott. A boldogult mint ügybuzgó városi polgár s a vallásos hitélet lelkes híve, az elhagyott szegények istápolója kiváló érdemeket szerzett magának nemcsak a városi, hanem a hitközségi életben is s elhunytát nemcsak a közügy, hanem

a vallásos hitélet is mélyen fájjalja. Indítványozom tehát, hogy váratlan elhalálása folytán részvétünk jelen közgyűlési jegyzőkönyvünkben is kifejezést találjon.

Részvét Teleszky István felett.

De nem zárhatom be havi jelentésemet a nélkül, hogy még egy országunkat és városunkat ért leverő elhalálásról meg ne emlékezzem. Méltóztatnak tudni ugyanis, hogy dr. Teleszky István volt országgyűlési képviselőnk hosszas betegsége után Koritnyicza fürdőn f. hó 5-én elhalálozott. Volt képviselőnk még az 1861. évben kezdette meg fényes pályáját e város falai között. Müködése s tevékenysége ugyszólván kapcsolatos e város történetével. Mint kiváló nagy jogtudós és jogvédő példányszerű magaslalon tünt ki nagyváradí kartársai között s már ekkor reá mutatott jogfejlődésünk ama leghelyesebb útjára, melyen hazai jogunk codificálandó, mely uton országunk képes lesz az európai művelt nemzetek sorában jog viszonyai tekintetében is méltó helyet elfoglalni. — Igen jól tudta ezt a város közönsége, mely a fiatal és energikus jogvédő magas szellemét felismerve már 1874-ben felémelte oda, a hova a legkiválóbb polgári éretnyek részesei juthatnak. Több országgyűlési cikluson e legszebb bizalmi állásban képviselte városunkat, hol nem annyira politikai mint főképen jogi ismereteivel szerezte meg az általános elismerést. Nagy munkássága jogi tudománya mellett méltán, lásban részesült a legfelsőbb helyen is a midőn igazságügyi államtitkárrá neveztetett ki s később midőn megromogt egészsége miatt e magas állásból visszavonulni volt kénytelen — magas kitüntetésben is részesült. De hogy mily általános volt a tisztelet irányában azt igazolja azon tény is, hogy a képviselőházban egy cikluson a képviselőházi alelnök méltóságra választott meg. Mindenki a ki őt ismerte biztosan tudja, hogy pályája csak félig volt megfutva s hogy részére nemcsak az államérfiut megillető legmagasabb állás volt nyitva, hanem ezen felül emléket az örökké maradandó jogintézményeinknek rendszeres condifikált törvénybe foglalása is gyászolja. Ugy tekinthetjük őt, mint e város kiváló polgárát, a mely városhoz min-

denkor lelkesen ragaszkodott s érdekében ott a hol kellett szívesen állt sikra.

Nem zárhatom be megemlékezésemet a nélkül, hogy be ne jelenteném, hogy ismerve az elhunyt nagy férfit városunkkal való összekapcsolását, a tanács az elhunyt emlékéhez méltóan intézkedett, az elhunyt temetésén a város képviseltette magát s a főjegyző urat, mint a küldöttség elnökét megbizta, hogy a város közönsége nevében a város színeivel ellátott koszorut tegyen. — Most pedig indítványozom, hogy elhalt volt orsz. képviselőnk s nagy jogtudósunk érdemei és emléke közgyűlési jegyzőkönyvünkben megörökítessék s mély részvétünk a boldogult visszamaradt özvegyével jegyzőkönyvi kivonattal közöltessek.

Rulikovszky vértanu ünnepe.

Hazafias kegyelettel kapcsolatos ünnepélyről is meg kell emlékezni, amennyiben a f. hó 28-án lesz 50 év fordulója ama gyászos eseménynek, hogy Rulikovszky Kázmér orosz hadseregben szolgáló dzsidas kapitány nemzetünk iránt tanusított meleg ragaszkodásáért a zsarnoki hatalom által az ugynevezett Rulikovszky temetőben agyonlőve lett. Az 50 éves évforduló éppen alkalmas idő arra, hogy a kivégzett vitéz katona emlékét a kegyelet nagyobb ünnepélyességével rójuk le, miért is indítványozom, hogy mondja ki a tekintetes közgyűlés, miszerint az 50 éves évforduló napon d. e. 9 órakor az újvárosi róm. kath. pléb. templomban gyászisteni tiszteletet tartatt azon a törv. hat. biz. tagjai testületileg részt vesznek, az ünnepélyes gyászisteni tisztelet után Rulikovszky sírházhoz kivonulnak s ott a város színeivel ellátott koszorut tesznek le s a tek. közgyűlés által megbizandó bizottsági tag urat egy alkalmas ünnepies szónoklat megtartására felkéri.

Végül tisztelettel kérem a tekintetes törvényhatósági bizottságot, hogy Ullman Izidor elhalálása folytán a központi választmányban, valamint a pénz és gazdaságügyi szakbizottságban megüresedett egy-egy tagsági hely betöltése iránt intézkedjék.

A polgármester jelentését a közgyűlés általános helyesléssel vette tudomásul.

megszámlálvák. Átölelte s ki akarta vinni a szabadba, de nem engedték a vasbékók.

Kiáltott a porkolábnak — talán hogy a bilincseket oldja le — de a másik perczen már mást gondolt s erős bort öntött a haladókló szájába. Könnyörgött neki, hogy ne haljon meg. Igérte, hogy szabad lesz. Az erős bor, a hangos zokogás és jajveszékelés még egy percze életre izgatták a foglyot s szólt:

— Nem tudom, nem vagy-e álom, de vedd emlékül . . . s átnyujtott egy csomagot . . . Mást nem adhatok . . .

Azzal sóhajtott egyet, kissé felemelte fejét, mintha utoljára körül akarna tekinteni szobájában; vagy tán, hogy a mennyei szép hazát látták már szemei — majd lezárult örökre két szeme s szabad lett lelke, . . . örökre szabad . . .

Hiába szólítja a szép kantinosné, hiába jajveszékel, hiába költi szerelmével, a halott mereven pihen.

A szabadság hős bajnokának egy büzhödt zugban lebilincselve kellett meghalnia. A ki a dicső szabadságért harczolt, békókban kellett kinszenvednie.

Nem kegyelmezett a sors annyira sem, hogy a szabadban adhassa ki lelkét . . .

46 öreg éve, hogy a lengyel fogoly a harcz zaja s a börtön büzhödt lege után örök nyugalomra lett; de van egy lény, kinek szívében ifjan él neve . . .

Az egykor szép kantinosné ma 72 éves agg. Arca egykori szép vonásait a szenvedés fölszántotta, szemei elvesztették régi tüzet, ajkai kidagadtak s a félig nyitot ajak üres odut mutat ott, hol hajdan a fehérlo fogsorok kaczerkódtak. Kopasz fejtetejét kevés, sárgászürke haja nem képes egészen befedni.

Az egykor oly szép kezek ujjainak minden izületét jobbra, balra törte a köszvény, lábai kinzó sebekkel vannak tele, sokszor a fájdalom egész éjeken nem hagyta aludni.

Rom az egész test, meghanyatlott a lélek.

De szíve legszebb emléke, élte legfájdóbb és mégis legboldogabb percze — midőn először és utoljára volt mellette — mégis épen maradt.

A tőle kapott emléket fogják görcsösen a köszvénytől elformátlanitott kezek most is. Egy kis doboz ez, melynek eredeti színét bajos megállapítani. Rég kivette azt a könnyeseppék özöne, mely naponta áztatja. Olyan neki ez a kis doboz, mint az imádságos könyv, minden nap felnyitja, őh, de hányszor . . .

Felteszi szemüvegét, pedig amit abban lát, úgy is ismeri már jól. Kivesz belőle egy finom, apró faragványos darabokból összerakott karkötőt. Nézegeti, törülgeti, felteszi karjára.

Kő helyett téglányalaku fadarab van a karkötőn, három oldalán bevésített felirattal. Felül: »Emlékül«, elől: 1853», hátul: »Nagyvárad« van vésvé rá.

A vésetek köze a vörös paroliból, az ő parolijából vett posztófoszlányokkal van kitöltve

s ez értékesebbé teszi, mintha rubin vagy bármilyen drágakő volna.

Majd ismét a kis dobozt veszi elé, fölemel benne egy lemezt. Ügyetlenül vesznek ki egy kis rejtékből a remegő kezek egy kék szalaggal átkötött hajfürtöt s egy sárga, aszult, rongyos papír darabot.

Megsókolja a hajfürtöt, aztán szétbontja a levélkét s olvassa:

»Drága jegyesem!

A nagyváradí vár börtönében sinylődöm, itt készítettem fagyókérből karkötőt! Azon fa gyökereből, melyen a párja nélküli kis madár minden reggel a te neved hívólag dalolja nekem, mely ablakom fölött áll, melynek egyik gyökere börtönöm fenekéről táplálkozik. Ki tudja látsz-e többet. Viseld, emlegess meg.«

Már rég elolvashatta, de még mindig nézi a sorokat. Talán mást is, többet is, többet is olvas belőle, mint amennyi írva van.

Most leoldja a karkötőt, feliratait nézegeti, pedig mind tudja már kívülről is, hisz minden nap elolvassa százszor is.

Egy belső feliratra mered most szeme s addig nézi azt, míg egy könnyesepp gördül ki szeméből.

Majd pataként ered meg szeme árja s midőn könnyei örömetől nem látja többé az úgy is homályos tinta feliratot, ajkai mormogják nevé: gróf *Gruma Mihály*.

A törvénykezési palota aszfaltja.

Fekancsics Imre állott fel szólásra a polgármester jelentésének elhangzása után. Az igazságügyi palota előtti aszfaltot tette szóvá, a mi állítólag holmi petroleum kivonatból készült. Minthogy pedig a város aszfalt járdára hirdetett pályázatot, kérte a polgármestert, átvették-e ezt az értéktelen munkát s ha nem, szándékozik-e valami intézkedést tenni.

Komlóssy József válaszolt az interpellációra. Jelentette, hogy csak próbaképpen készítette a vállalkozó ezt a járdát s csak most kerül sor a végleges átvételre, a mi előreláthatóan nem fog megtörténni.

A hazai ipar támogatása.

A belügyminiszter tudvalevően leiratot intézett a törvényhatóságokhoz s így Nagyvárad törvényhatóságához is a hazai ipar pártolása dolgában. A tanács utasította a gazdasági tanácsost, hogy a miniszter leiratára — melyet egyébként az állandó választmány tudomásul venni javasol — legyen figyelemmel.

Sarkadi Lajos maga részéről örömmel fogadja a leiratot, melyben egy új irány közeledését látja. Kétségtelen, hogy a leiratnak testelket a törvényhatóságok adhatnak s ha a leiratnak érvényt nem szereznek, kiáltó szó marad az a pusztán. Egyenes kötelessége a törvényhatóságnak, hogy áldozatok árán is a hazai ipar produktumait tartsa legelsőben szem előtt. Utal arra, hogy a nagyvárad kereskedelmi kamara már ez iránt éveken ezelőtt terjesztett be szabályrendeletet. Indítványozza, hogy e szabályrendeletet a leirattal előre jelzett szabályrendelet mintával majdan vegyék egybe.

Ezután *Weisz* Károly fakadt ki a város eddigi intézkedése ellen, hogy például a rendőrházak rossz, ugyszólván használhatatlan anyagát külföldről importálja. Ezért üdvözlő örömmel a miniszter hazafias leiratát.

Déri János azt hiszi, hogy általánosságban nem lehet érvényt szerezni a leiratnak a külön vámterület kérdésének megoldása előtt.

A közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát *Sarkadi* Lajos dr. pótlásával.

A sertésvásár elhelyezése.

A miniszter tudvalevőleg a sertés vásártér berendezésére márczius hó 1-éig haladékot adott. A tanács javaslata, hogy a közgyűlés vegye tudomásul a földművelésügyi miniszter leiratát s a vásártér végleges berendezése dolgában teendő intézkedésekkel bizza meg a tanácsot.

Hoványi Géza dr. szólt a kérdéshez, fölleslegesnek tartja az ideiglenes vásártér berendezés dolgában a tanács sürgősen tegyen előterjesztést.

Evvél a stiláris módosítással, hogy a tanács előterjesztést tegyen, elfogadták a javaslatot.

Az újvárosi posta.

A kereskedelemügyi miniszter, mint azt annak idején megirtuk, leiratban közölte a város törvényhatóságával, hogy a posta, távirtda és telefon központnak az Újvárosra helyezése iránt benyújtott kérelmet nem teljesíti.

A közgyűlés tudomásul vette a leiratot.

A város új óvodái.

Nagyvárad városa a 3%-os óvodai pótdoból tíz új kisedővőt állíttat fel. A telkek vételére vonatkozó tanácsi javaslat tárgyalását azonban a jövő havi közgyűlésre kellett halasztani, mivel a telkek megvásárlása illetve kiválasztása hosszabb időbe kerül. A tanács külön jelentést tesz az ügy állásáról a kultuszminiszterhez.

Grósz Menyhért dr. szükségesnek tartaná, hogy a kérdéssel az óvoda bizottság is foglalkozzék; indítványozza kérjék ki az iskolaszék véleményét is a tekintetben, hogy a telkek alkalmas helyen vannak-e.

Komlóssy József felvilágosító választ adott, mire *Hoványi* Géza dr. szólal fel a kiválasztott telkek kérdésében. A csillagvároson kiszemelt telket szerencsétlennek tartja, minthogy az ut forgalma rendkívülien élénk s a kocsiközlekedés egyenesen veszélyezteti a gyermekek életét.

Hlalky Endre a jövő havi közgyűlésre kéri kitézni a kérdés tárgyalását. Óvja a közgyűlést, hogy elhamarkodott határozatot hozzon.

A többség *Grósz* Menyhért dr. indítványát fogadta el.

A színház fűtése.

A színház fűtésére és szellőztetésére kiírt árlejtés eredménye ismeretes a »Tiszántul« olvasói előtt. A tanács javasolja, hogy a színházépítésre felügyelő bizottság jelentésének meghallgatásával bizza meg a közgyűlés a tanácsot, hogy a legolcsóbban vállalkozó czéggel kösse meg a szerződést.

Sarkadi Lajos dr. nem látja át miért nem kötik meg ama czéggel a szerződést, melynek legelőnyösebb volt az ajánlata. Indítványozza, hogy a munkálatokkal a legelőnyösebb ajánlattevőt bizzák meg, a kivel kössék meg a szerződést.

Radó Ignác dr. az ajánlatokban kitüntetett feltételekről szól. Kifejti, hogy óriási különbségek lehetnek az üzemműköltések tekintetében. Az építésre felügyelő bizottság nem tudott kellőképp tájékozódni s ezért elhatározta, hogy kérdést intéz a vállalkozókhoz pótlólag, mennyibe kerül a fűtő anyag? Kéri a tanács javaslatának elfogadását.

Grósz Menyhért dr. a szellőztetés kérdését világitja meg nem annyira egészségügyi, mint kényelmi szempontból. Pótolná *Radó* Ignác javaslatát azzal, hogy a vállalkozókat szólítsák föl nyilatkozattételre aziránt, hogy milyen garanciát nyújthatnak a szellőztetés tekintetében.

A többség a tanács, illetve a színházépítésre felügyelő bizottság javaslatát fogadta el *Sarkadi* Lajos dr. indítványával szemben.

A kereskedelmi iskola segítése.

A Kereskedelmi Csarnok, mint azt megirtuk, beadványt intézett Nagyvárad város tanácsához, kérve, hogy az általa fenntartott felső kereskedelmi iskolát a város három egymásután következő éven át 1500—1500 forint segélyvel támogassa. A tanács pártolólag terjesztette a közgyűlés elé a kérelmet, mit egyhangu helyesléssel fogadtak el.

A hazai aszfalt

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara megkereste a várost, hogy az előforduló aszfaltozási munkáknál a külföldi anyaggal és a használhatatlan belföldi utánszolgálatokkal szemben a hazai és főleg a biharmegyei jó aszfaltot vegyék figyelembe s részesítsék előnybe. A városi tanács javaslata az, hogy bizassék meg a gazd. tanácsnok, miként pályázatoknál vegye figyelembe a kamara kérelmét.

A tanács javaslatát elfogadták.

A vendéglősök kongresszusa.

A tanács bejelenti, hogy a magyarországi vendéglősök, szállodások augusztus hónapban tartják IV. orsz. kongresszusukat Nagyváradon. Javasolja a közgyűlésnek, hogy a kongresszus ezrekbe kerülő költségeihez hozzájárulásként 500 frtot szavazzon meg a közgyűlés.

Dr. Sonnenfeld Zsigmond nem pártolja a javaslatot, s a hozzájárulást nem adja meg, mivel a kongresszus megtartásában semmi kulturális cél nem lát. Nem is találja azt indokoltnak.

Ifj. Rimler Károly főkapitány ellenkező nézetben van, mert eddig soha sem tagadták meg az ilyen kérelmet. Példa erre a diák-kongresszus, orvos kongresszus. (Közbeszólás: Ezt a város hitta meg.) Különben nem csak a vendéglősök kongresszusa lesz itt, hanem egy 25 éve fennálló egyesület jubileuma, a mely egyet a Sal-jubileumkor tekintélyes jótékony

alapítványt tett le a város asztalára. Ajánlja a tanács által javasolt 500 frt hozzájárulás megadását.

A többség megadta.

*

Fassie Sándor tb. rendőr alkapitánynak 6 heti, *Tőkés* István számtisztnek pedig, betegsége folytán, újabb 3 havi szabadságot engedélyeztek.

A tanács előterjesztést tett, hogy a városi pénztár a Dunkel-perben kifizetett 19480 kor. 72 fillért a városi gyámpénztár fizesse vissza a tartalékalapból, mivel a városi pénztárnak ez idő szerint szüksége van az összegre.

Elfogadták.

Ezzel véget ért a közgyűlés, délután 5 órakor.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Augusztus 15. Mulatság Nagyszalontán a gymnasium javára.

Augusztus 23. és 24. Kereskedelmi kamarák kongresszusa.

Augusztus 27. Csonkatorony felavatása Nagyszalontán, Augusztus 29, 30, 31. Vendéglősök kongresszusa.

* **A pápa állapota.** Rómából sürgönyzik, hogy *Lapponi* dr. határozottan megczáfolja a pápa állítólagos rosszul-létét. A pápa nagyon jól érzi magát s néhány nap múlva megkezdí a Vatikán kertjében rendes reggeli sétáit.

* **A bibornok névünnepe.** Nagynevű főpásztorunk: *dr. Schlauch* Lőrincz bibornok névünnepe csendes visszavonultságban Mária-Radnán, Magyarország ezen legkiválóbb kegyhelyén töltötte. Mivel a nagyvárad kath. kör küldöttségileg nem fejezhette ki hálás üdvözlését kegyes védnöke és bőkezű párfogója iránt, *Palotay* László kanonok, a kör elnöke, meleg hangon, táviratilag üdvözölte Ő Eminenciáját névünnepe alkalmából. Az üdvözlésre *dr. Schlauch* Lőrincz ibornok a következő táviratot küldte *Palotay* László apát-kanonokhoz:

Főpásztori szivemhez oly közel álló katolikus kört Nagyasszonyunk oltalmába ajánlván, köszönöm szives üdvözlésüket és adom mindnyájukra püspök atyai áldásomat.

Dr. Schlauch, bibornok.

* **Személyi hir.** *Tisza* István gróf és *Telldi* József orsz. gyűlési képviselők tegnap Nagyváradon időztek.

* **Harmincz éves papi jubileum.** A fővárosi papságnak egy köztisztületben álló érdemteljes tagja *Krizsán* Mihály pápai kamarás, a központi papnövelde aligazgatója, a Ranolder intézet igazgatója ünnepelte tegnap teljes csendben harminczadik évfordulóját annak, hogy vidéki állomásáról a fővárosba helyezték mint káplánt. A derék pap e nagy időből huszonhat esztendő telt a Józsefvárosi plébánián. Működésével magára vonta *Vaszary* Kolos bibornok, hercegprimás figyelmét, a ki 1895-ben *Krizsánt* a budapesti központi papnevelő intézet aligazgatójává nevezte ki s egyuttal a Ranolder-intézet képzőjéhez és polgári iskolájához igazgatónak tette, a hol most is működik, üdvös és hazafias szolgálatot tesz a székesfővárosnak, melynek választott bizottsági tagja.

* **A bonczház átvétele.** A városi tanács sok kellemetlen incidens után végre felépítette az olasz-i nagytemető bejáratánál a bonczházat. *Dr. Baróthy* Ákos városi főorvos bejelentette a tanácsnak, hogy az új bonczházat átvették s rendeltetésének átadták.

* **Az okányi végrehajtás** ügyében, melyről nyert információ alapján a napokban irtunk, *Hadházy Kálmán* ügyvéd úrtól nyilatkozatot vettünk. A nyilatkozatnak készségesen adunk helyet, mert minket a cikk írásában csak az a törekvés vezetett, hogy az értesülésünk szerint az egyéni és polári jogon és szabadságon esett sérelemnek védelmet nyujtsunk; személyeskedés távol állott tőlünk. Az ügyvéd ur nyilatkozata a dolgot egészen más színben tünteti fel: a végrehajtás megtörtént, mindenestre szigoru végrehajtás volt, a csendőrök segédkezését is igénybe vették, — de minderre nagy ok volt és a törvényes határokat nem lépték túl. Ezek után adjuk az ügyvéd ur nyilatkozatát a következőkben:

Nyilatkozat.

A »Tiszantul« f. évi augusztus hó 8-ik napján megjelent 179-ik számában vezércikkben foglalkozik azon végrehajtással, melyet *Tari István* (és nem *Tarsoly János*) ellen a *Sarkad-vidéki takarékpénztár* és *M. Egrí János*, utóbbi egy föld vevő társaság pénzkezelője, nem pedig egy özvegy ur asszony javára foganatosítottam.

Ezen vezércikkkel és az azt követő *Okányban* augusztus 5-én kelt levél tartalmával szemben kijelentem, hogy én a végrehajtás alkalmával a *törvény határait át nem léptem*, a mit tettem azt törvény adta jogomnál fogva tettem, mely jogok *károsítására és kijátszására adós mindent elkövettem*.

A közlemény említi, hogy adós az ügyvédi kamaránál tett ellenem feljelentést. Tudomásom szerint ez valótlan, ha azonban ő nem tett, megtettem azt én magam.

A nagy közönséget pedig arra kérem, hogy mind addig, míg az illetékes fórumok ez ügyben nem döntenek, ítéletüket velem szemben annál is inkább felfüggeszteni sziveskedjenek, mivel önrzettel mondhatom, hogy már elég hosszú multam után nyugodtan nézek az ítélet elébe.

Nagyváradon, 1899. augusztus 10.

Hadházy Kálmán,
szalontai ügyvéd.

* **Ujabb Dunkel-per.** A Dunkel örökösöknek Nagyvárad város árvaszéke ellen indított 115,000 frtos perében csak nemrégén hozta meg a nagyvárad kir. Tábla az ítéletet, amely szerint, az I. bíróság ítéletéhez képest a Dunkel-örökösöket jogalap hiányából keresetükkel elutasította. Már újabb Dunkel-per is van keletkezésben. *Wallerstein Fülöp* fiai, mint Dunkel *Piroska* férjzett *Smilovits Kálmán*né engedményese Dunkel *Ferencz* ellen és Nagyvárad város árvaszéke ellen 3833 frt 65 kr tőke és járulékaik iránt újabb perbeli keresetet indítottak. A nagyvárad kir. törvényszék a perfelvételt 1899. évi szeptember 1-ére tűzte ki, amikor a várost is felhívta a képvisel-tetésre.

* **Tamburások a Karger-vendéglőben.** A nyáron nagyon szükibe vagyunk Nagyváradon a jó cigány bandának. *Dula Miklós* zenekarán kívül majd minden jobb zenekar fűrdőn muzsikál. A Karger-féle nyári mulatóhely bérője: *Karikás Vilmos*, a pompás helyiség vendégeinek mulattatásáról akként gondoskodott, hogy egy darabig a hirneves »Napred« zene- és daltársulat fog ott játszani. A társulat nem valami zenger-trupp, hanem kilencz jóképű nemeszóna férfi, a kik tambura-játék mellett énekelnek édes-bus, szívhez szóló dalokat. Az első előadás tegnap volt s naponta, illetve esténként játszanak.

* **Régi betyárok.** Két mindszenti csendőr jó fogást csinált. Hatalmas hajszá után elfogta a híres *Vucsetics Imrét* és *Madaczki Antalt*, akik annak idején a szabadkai Geier nevű milliostól negyedmiliót loptak el a Wertheim-szekrényvel együtt. A két régi betyár Illavára került, ahonnan pár hónappal ezelőtt szabadult ki. Mióta szabadlábban vannak, azóta történt a szentesi adóhivatali kasszarablás, valamint a téglásárdá kifizetése is. Igen valószínű, hogy mind a két helyen ők dolgoztak. Üldözésük közben az egyik a Tiszába ugrott s azt keresztül akarta uszni. Ez azonban nem sikerült neki. Ereje elhagyta s igen megörült, mikor egy halász a vízből kihuzta.

* **E. Kovács Gyula emlékezete.** Kolozsvárról jelentik, hogy *E. Kovács Gyula* emlékének megörökítése tárgyában, báró *Feilitzsch* Arthur képviselő elnöklete alatt tartott gyűlésen a következő megállapodás történt: A gyűlés kiegészítve magát a Petőfi-társaság erdélyi tagjaival és az erdélyi részek előkelőségeivel, *Jókai Mór* diszelnöksége alatt bizottsággá alakul s Kovács emléke és szobra javára országos gyűjtést indít. A bizottság tisztkara így alakult: Elnökök: *Bölcény* intendáns, gróf *Esterházy Kálmán*, báró *Feilitzsch* Arthur. Alelnökök: *Bartók* Lajos, *Sándor* József, *Szász* Gerő, *Szvacsina* Géza. Pénztáros: *Szekula* Ákos. Ellenőr: *Remenyik* Lajos. Titkárok: *Gyalui Farkas*, *Téglás* Gábor, dr. *Várady* Aurél. A bizottság a felhívást azonnal kibocsátja és a gyűjtést megindítja.

* **Bolcas az államfogházban.** Igen érdekes alak vonult be a szegedi államfogházba: *Bolcas* Lucian, a román diák, a ki államellenes üzelmei miatt nem csak a nagyvárad jogakadémiáról, de az összes hazai főiskolából kizárták és a kiről a kultuszminiszter eleve kijelentette azt is, hogy idegen egyetemen szerzendő diplomáját nem fogja nosztrifikálni. *Bolcas* most a bécsi egyetemen tanul, s mivel az apja szegény tanító Bihar megyében, *Somanescu Száva*, a román szenátus alelnöke pénzeli. *Bolcas* azonban párbajvítségére van elítélve. A *Vulturul* című román élezcslap szerkesztőjével *Ardelean* Juszttinnal volt párbaja tettelegességgel végződő összekocczanás miatt, melyben ő volt a szenvedő fél.

* **Elrabolt Wertheim-szekrény.** Solymáron a mult éjjel ismeretlen tettesek vakmerő rablást követtek el. Az országot közelében van a *Perl*-féle nagy téglagyár. Az udvar elején emelkedik az igazgatósági épület, amelyben az irodák vannak. Az éjjel ebbe az épületbe hatoltak be a rablók. A padlózathoz erősített Wertheim-szekrényt csákányokkal felfeszítették, kocsira tették és kivitték a határba. Ott azután hozzáfogtak a szétrombolásához. Csákányokkal, kalapácsokkal addig dolgoztak, amíg egészen széjjel szedték. Akkor azután kivették a benne talált 119 forintot és az értékpapirokat, amelyek értékét még nem tudták megállapítani. A vakmerő rablást csak reggel vették észre, amikor a hivatalnokok és munkások bementek a gyárba. Rögtön jelentést tettek a solymári csendőrségnél, amely megindította a vizsgálatot. A mezőn megtalálták a szétrombolt pénzszekrényt és a körülötte elszórt üzleti könyveket, de a tettesek még nem kerültek kézre.

* **Hatezer iskolakerülő.** Szabadkán nagy feltűnést kelt az iskolaszék jelentése, mely szerint a város területén 6000 olyan iskolaköteles gyermek van, a kik iskolák hiánya miatt nem részesülhetnek oktatásban. Hogy ezen a nagy bajon segítsenek, az iskolaszék sürgősen átírt a tanácshoz 21 iskolaterem felépítése és ugyanannyi új tanító alkalmazása végett.

* **Losonc pusztulásának félszázados évfordulója.** Kegyeletes gyászünnepeket ültek tegnap Losonczon. Most volt félszázados évfordulója Losoncz elpusztulásának. Graber orosz tábornok Losonczot azért gyujtatta fel, mert 1849. augusztus 8-ikán két vakmerő nemzetőr az odavaló Korona-kávéházban *Petrovszky* herceg dzsidás-századost két más tiszttel együtt

legyilkolta. Egy *Fáby Zsuzsi* nevű kofa a tisztet ruháiktól megfosztotta s úgy temették el őket egy közös sírgödörbe. Ez annyira felbőszítette *Grabert*, hogy egymásután két cserkesz-ezrednek engedett szabad prédálást Losoncz városában, majd nyolcz helyen dobott üszköt a háztetőkre. Aztán a két nemzetőrt és *Fáby Zsuzsit* a sirhoz vezette, hol a szerencsétleneknek a körmükkel kellett kikaparniok a meggyilkolt tiszt holttestét, miközben a rekkenő hőstől és a hulla szagtól több ízben elájultak. — Losoncz kiheverte a csapást s ma szebb és virágzóbb a város, mint volt valaha.

EGYESÜLETEK.

A magyar lapkiadók országos szövetsége vasárnap, augusztus hó 13-án Nagyváradon tartja országos kongresszusát. Az ülés sorrendje a következő: Szombaton aug. 12-én: 1. *Zilahi* Simon elnök ur a szombaton déli 1 óra 55 perczkor Budapestről induló gyorsvonattal utazik és este 6 óra 39 perczkor érkezik. Fölkéri a vele egy irányból jövő Kollega urakat, hogy az ide utazásra ugyanazt a vonatot igénybe venni, a más irányból utazókat pedig, hogy szombaton este lehetőleg egy időben Nagyváradra érkezni sziveskedjenek. 2. Az érkező Kollega urak, a mennyiben magánlakásra eligérkezve nincsennek, a Széchenyi-szállodában (Fő-utca) vesznek lakást. 3. Este 8 órakor vacsora, étlap szerint, a Széchenyi-szálló étkezőjében. Vasárnap, augusztus 13-án: 1. Reggel 9 órakor találkozás és reggeli a Fekete Sas kávéházban (Szent-László-tér). 2. Délelőtt 10 órakor a város nevezetességeinek megtekintése bérkocsikon. 3. Délelőtt 11 órakor a Szövetség ülése, a Kereskedelmi Csarnok termében, *Zilahi* Simon ur elnöklete és *Rábel* László ur előadása mellett. 4. Déli 1 óra 5 perczkor indulás a közuti vasutal a Püspök-fürdőbe. 5. Déli 2 órakor társas ebéd a Püspök-fürdő gyógytermében. 6. Délután 4 óra 40 perczkor indulás a Félix-fürdőbe. Uzsonna. 7. Délután 6 óra 48 perczkor indulás Nagyváradra. 8. Este 8 órakor a szinkörben az Éjjel az erdő előadásának megtekintése; azután a szinkör udvarán, a Bazar-vendéglőben vacsora étlap szerint. 9. Éjjel 1 órakor vagy 2 óra 30 perczkor elutazás. Elnöki megbízásból fölkérem mindazon igen tisztelt Kollegáimat, a kik jönni szándékoznak, de jövetelüket eddig nem jelezték, hogy tájékozás czéljából legkésőbb szombaton délig esetleg sürgöny útján értesítést küldeni sziveskedjenek. (Sürgönczim: *Láng*, Nagyvárad). Kitévő tisztelettel *Láng* József, a Nagyvárad tulajdonosa és főszerkesztője.

Igazságszolgáltatás.

Bérczy kapitány párbaja. Ma hirdette ki a törvényszék *Bérczy* Béla rendőrkapitány előtt a dr. *Schöffner* József fővárosi ügyvéddel vívott párbajáért kimért II-od bírósági ítéletet. A kir. tábla a rendőrkapitány büntetését leszállította 3 napra.

Sikkasztó adótiszt. Egy előkelő családból származó, de a bűn útjára tévedt fiatalember előtt hirdettek ki tegnap sujtó ítéletet. *Rozgonyi* László, akinek atyja vármegyei árvaszéki elnök a vidéken, odahaza könnyelmű életet folytatott s ezért távoznia kellett hazulról. Családi összeköttetései révén csakhamar álláshoz jutott a fővárosban, de itt sem változott meg. A fogyasztási adóhivatal tisztviselője lett s mint ilyent a soroksári vámfogyasztási adóhivatalhoz osztották be, honnan utóbb a közvágóhidnál s ezután a nyugoti pályaudvarnál felállított kirendeltséghez került. *Rozgonyi* mindenütt, ahol csak alkalmazva volt, sikkasztott a kezeihez befolyt adópénzekből. Mikor a manipulációra rájöttek, megszőkött s sokáig nem tudtak nyomára jönni. Végre letartóztatták a vidéken, ahol mint községyi jegyző vigan élte világát. A szökevényt Budapestre hozták s miután konstatálták, hogy összesen 973 frtot sikkasztott, a törvényszék hivatali sikkasztásért

negyedfélelvi fegyházzal sujtotta, amit a Tábla két évre szállított le. Ma hirdette ki Czárán kir. táblai bíró Rozgonyi előtt a Kuria ítéletét. A legfelsőbb bíróság **harmadfélelvi fegyházzal** szabta meg az elzülött ember büntetését.

A ládába csukott gyermek. Vagy három hónapja, hogy a rendőrség egy gonosz familia négy nőtagját letartóztatta. Özv. **Wohlschein** Ignáczné és ennek leányai: **Jellinek** Lipótné, továbbá **Wohlschein** Mathild és **Wohlschein** Malvin kerültek volt akkor a börtönbe. A leketlen emberek bünéről sokat irtak akkor a lapok. A legidősebb leánynak, a ki utóbb **Jellinek** Lipót fuvaroshoz men tfeleségül, hajadon korában egy fiugyermeke született, a mit a férj előtt titkolni kellett. A fiucska otthon maradt a nagyanyjánál, akinél aztán a kis **Wohlschein** Béla szörnyü elbánásban részesült. Az öreg asszony egy piszkos, férges ládában elzárva tartotta a gyermeket s csak holmi ételmaradékkal táplálta. A szerencsétlen kis Béla meztelen testén a férgek ezrei rágódtak, mikor a rendőrség megszabadította kinzóitól s a főváros egyik lelencházában helyezte el. Természetesen nemcsak az öreg asszonyt, de leányait s ezek közt a gyermek anyját, **Jellinek** Lipótnét is elfogták. A törvényszék gyilkosság kísérlete czimén fogta őket perbe, mert bizonyos, hogy a kis fiu, amint a céljuk volt, elpusztult volna, ha a dolog még idején ki nem tudódik. Miután a vizsgálóbíró elrendelte **Wohlschein** ellen a vizsgálati fogságot s ezt a határozatot a törvényszék is helyben hagyta, a letartóztatottak tovább felebbztek. A királyi tábla tegnap foglalkozott e bünpörrel s akként intézkedett, hogy befejeztetvén már a vizsgálat, **Wohlschein** a végtárgyalásig szabadlábra helyezendők. Ez az utasítás tüstént át is érkezett a törvényszékhez és dr. **Papp** Sándor vizsgálóbíró még a tegnapi nap délutánján ugy özvegy **Wohlschein**né, mint három leányát kibocsátotta a fogságból. Az ügy végtárgyalása már a jövő hónapban sorra kerül.

Uborka-szezon vádlottja. **Fischer** József foglalkozás nélküli pinczért gyakorta használta **Weisz** Henrikné gyümölcs áruló kissegitőnek. **Fischer** mindig megbízható ügyes embernek mutatta magát **Weisz** Henrikné előtt. Történt azonban, hogy az uborka-szezon elején egy vasárnap napon **Fischer** lélekszakadva futott **Weisz**néhez s tőle 200 darab uborkát kért sürgős eladásra. **Weisz**né leolvasta az uborkát s puttonba rakva átadta **Fischer**nek, aki el is vitte. Egy darabig csak várta az asszony **Fischer**t, hogy visszajön s leszámol az uborka árával, de **Fischer** nem mutatkozott. — Csalás miatt került a büntetőtörvényszék elé a hülsen uborka sáfár. Ma tartották meg bünügyében a végtárgyalást **Czárán** bíró elnöklete alatt. A törvényszék **Fischer** Józsefet csalásért **3 heti fogházra** ítélte, ami bőven kitellett az eddigi vizsgálati fogságából, miért nyomban szabadlábra helyezték.

Fiatol tolvaj. **Zoller** István lakatos inast gazdája ez év május 27-én elküldötte **Baruch** Józsefné lakására, hogy ott egy zárat javítson ki. Az inas vesztére ez a zár éppen azt a fiókot zárta, amelyben **Baruch**né ékszereit tartotta elzárva. Az alkalom most is megszülte **Zoller** személyében a tolvajt. Alighogy kinyitotta az elromlott záros fiókot, egy piros ékszerdobozt pillantott meg abban, amelyet azonnal pártfogásába vett. A doboz tartalmát, egy női aranyórát, lánczot és egy gyűrüt még aznap csengő forintokra eskomptáltatta két belvárosi zálogházban. Az itt kapott 60 frttal aztán haza felé indult. Utközben találkozott **Wolkendorfer** Henrik nevü barátjával, aki csak nemrégiben töltötte be a 12-ik életévét. **Zoller**nek nagyon dagasztotta a mellét a sok pénz s mindenáron dicsekedni akart ezzel **Wolkendorfer** előtt. Hogy a pénz származását **Wolkendorfer** ne kutassa, ugy tett, mintha az uton találta volna a pénzzel telt erszényt, a melyből egy koronát adott oda barátjának hallgatási díj fejében. — A büntető törvényszék szüneti tanácsa **Czárán** táblabíró elnöklete alatt ma vont a felelősségre **Zollert** lopás, **Wolkendorfert** orgazdaság büntette miatt. A töredelmes beismerésben levő vádlottak közül **Polyár** kir. alügyész vád és **Keszits** védbeszédé

után a törvényszék **Zollert** 3 hónapi fogházra ítélte, betudva ebbe 1 hónapi és 29 napi vizsgálati fogságot, **Wolkendorfert** ellenben teljesen felmentette. Az ítélet jogerős.

SPORT.

A Königswwarter-istálló győzelme.

A népszerű Königswwarter-istálló az idei versenévben egymásután megnyeri a legjobb versenyeket. A sport szerencse a Derby befutása után sem hagyta el a nemes báró istállóját, mert eddigi győzelmeit a **karlsbadi** meetingen is szaporította pár értékes díj megnyerésével, most pedig arról értesülünk, hogy a **tátra-lomniczi** verseny egyik legjobban dotált futamát, mely az első nap legnagyobb díja volt a tátrai handicap-et szintén a Königswwarter-istálló nyerte egyik jeles fiatal lovával a **Sandvich**-el. A ló mint favorit indult a versenyben, s nyergében **Adams**-sal, a champion zsokéval biztosan vitte el 6 versenytársa elől a 16,000 koronás díjat.

MULATSÁG.

A kath. legény-egylet nyári mulatsága.

Vasárnap aug. 13-án a kath. legény-egylet nyári mulatságát tartja a **Karger**-féle mulatóban.

Az egylet nem küld szét meghívókat, de bárki jelentkezik valamelyik egyleti tagnál, az belépti jeggyel szívesen szolgál.

Személy-jegy 1 korona, család-jegy 4 korona, vacsora jegy szintén váltható 1 koronáért személyenként.

Az egyleti tagok d. u. 4 órakor zászló alatt vonulnak az egylet helyiségéből a mulatság színhelyére, hol verseny kuglizás lesz fél 7-ig. A verseny kuglizáshoz négy díj és egy meglepetés, tehát öt díj lesz kitűzve.

Fél hétkor az üvegerem teraszára gyűl a fiatalság, hol egy kis, szavaltokkal egybekötött koncertet adnak elő.

Koncert után felolvastatik a kugli nyertesek neve és a pályadíjak osztatnak ki.

Díj kiosztás után egy karikatura, humoros kép lesz bemutatva.

Fél nyolczkor társas vacsora, mely alatt megindul a világposta és drót nélküli telefon.

Öt szép kis postás leány fogja a csinos levelező lapokat kézbesíteni, s amelyek 3 hölgy legtöbb levelező lapot kapott, azoknak emléktárgyakat nyújt az egylet.

A postások neve:

Bodnár Mariska, **Nádassy Irénke,**
Góza, Mariska, **Papp Irénke**
és
Sleininger Gizus.

Vacsora után az ifjuság tánczra perdül. Ekkorra már teljes diszben fog ragyogni a mulató helyiség.

A kapu felett hatalmas transparent hirdeti a kath. legény-egylet mulatságát, az ismert köszöntéssel.

„Isten áldja a tisztos ipart!”

Bent a nagyterem zöld ágakkal és virágokkal lesz diszítve és szintén transparentben a négy egyleti jelszó.

A hatalmas tánczrend az egylet czimerével lesz diszítve.

A karti fákön lámpionok teszik még kedvesebbé a mulatság színhelyét.

Jövő számunkban a rendezők névsorát s az előadandó szavaltat és énekszámokat is közöljük.

A berettyó-ujfalui tűzoltó tánczestély. A **berettyó-ujfalui önk. tűzoltó-testület** az önkéntes tűzoltók nagyváradi szövetségének ez évben **Berettyó-Ujfaluban** tartandó IX-ik közgyűlése alkalmával f. évi augusztus hó 20-án d. e. 10 órakor zászlószentelési ünnepély s ezzel kapcsolatban zártkörű tánczestély fog tartatni. A rendezőség. **Kerekes Gyula** polgári elnök. **Takács Sándor** pénztáros. **Pataki József** jegyző. **Balogh József,** **Bölony György,** **Boross Gyula,** **Kepes Albert,** **Kinter Mihály,** **Orbán Imre,** **Réthy Kálmán,** dr. **Reichenberger Fülöp,** **Schneer Ignácz,** **Z. Szabó István,** **Verebi Sándor.** **Tardy György** főparancsnok. **Rosinger Vilmos** alparancsnok. **Nagy Zoltán** segédtsz. **Jelinek Dávid,** **Veress András,** **Herman Sámuel,** **Pozsár Gergely,** **Öhlmacher Lőrincz,** **Tóth Mihály** parancsnoksági tagok. Belépti díj személyenként 1 frt. A jövedelem az ünnepély költségeire fordítatik. Kezdeté este fél 8 órakor.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Péntek: **Londoni koldusok.**

Szombat: **Czigánybáró** **Németh J. ví.**

d. u. **Molnár és gyermeke.**

Vasárnap: este **Éjjel az erdőn.** **Németh József** vf.

Czifra nyomoruság.

Csiky Gergely látnoki erővel nézett a jövőbe, mikor e darabját írta, hogy az napról-napra nyer aktualitásában. A hivatalnok osztály czifra nyomorusága nagyobb most mint a darab írása idejében s holnap nagyobb lesz mint ma volt.

Az alakok, a mik a darabban játszanak: a nyomorral küzdő kishivatalnok, a családi ügyekben gyötrődő nagy hivatalnok, a Céha világi, a parvenü, az uzsorások csapata, most is meg vannak, csakhogy sokszorozódva, nagyobb arányokban. Mindezt csak azért kell konstatalnunk, mert az ilyen természetü társadalmi irány-színművek hamar vesztek léghkörüket.

Az előadás menete eléggé gördülékeny, a szereplők csaknem kivétel nélkül tisztában voltak feladatukkal. Az öreg jószágos irnokot **Németh** József adta, ki a klasszikus magyar vigjátéki alakot alig elérhető művészettel állította elének. Tegnap esti játékaival tehetségének egy új fényes oldalát tárta fel. A közönség természetesen ismét, mint minden fellépése alkalmával, el volt ragadtatva és tapsolt szünetlenül.

Miklósi Ilona (Eszter) és **Tompa** K. (Bálnai) sok drámai hévvel játszottak és előbbre vitték az előadás sikerét. **Turchányi** Olga (Bella) játéka eleven, kedves, öntudatos minden mozdulata s mindez eléggé bizonyítja, hogy egyedül e szerepkörben van helye s ezt nem érdemes elhagynia kétes dicsőségért. **Horváth** Paula (Mézesné) a gazdagságba jutott egykori kömivesné adta kellőleg félszeg viselkedéssel, kellőleg izetlen ruhában és sok szeretetreméltó vonással a mi taps tekintetében szintén nem maradt honorálás nélkül.

A közönség nagy rokonszenvel fogadta **Iványi** Antalt (Mádi Simon), kinek ügyes tetesztős játékaiban a haladás jelei mutatkoznak.

(b. i.)

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irtá: **Neidegg**, fordította: **Szirtes**. 74

— Félelemre nincs okod. Csak azt; akartam megmondani az én aranyos kis feleségemnek, hogy mennyire boldog lennék, ha — mondjuk, három nap múlva — követne engem.

— Ne kinozz, Feri, — hizelkedett, — Te tudod, mennyire utálok én minden bajlakodást a költözökös pedig valami borzasztó.

— Azért rám rónád az egész terhet. Szép az?

— Szép-e vagy nem? azt nem tudom; de azt igen, hogy főgondodnak oda kellene irányulnia, hogy engem minden kellemetlenségtől megóvj.

— Talán nem fáradok benne?

— Hadd, mondjam el a magamét. Ostoba kirugásokat ne tégy többet, ne lázisd fel az egész világot magad ellen, kövesd szépen elüljáróid tanácsát. — Átölelte nyagát és ura vállára dönt. — Így tenne az a férfit, a ki igazán szeretne engem és azt akkor én is nagyon . . . nagyon szeretném.

— Áda, nem térj mindig vissza a bevégezt dolgokra. — Habár tudom is, hogy nem vagyok erélyes, kivált veled szemben; egyben azonban nem tudok engedni, t. i. ha meggyőződésemről van szó.

— Az Isten is látja, hogy tudsz akaratos lenni, volna amiatt sok panaszkodni valóm! És olyankor, mondhatom, gyűlöllek, te csunya Feri!

— Inkább éhezni és nyomorogni, mint meggyőződésemet megtagadni.

— Az Isten szerelméért, csak nyomorgásról ne beszélj, mindig oly borzalmasan komoly vagy . . .

— Drága gyermek, nem lehet ám mindent tréfára venni; sokszor igen komoly a helyzet, pl. ha az embernek választania kell, hogy vagy jogtalanságot követ el vagy szegénységet szenved.

— Ne beszélj ostobaságot, Ferencz, abba a helyzetbe sohasem kerülök.

— Nem mondtam ok nélkül; sajnos, alighanem rá kerül a sor, hogy választanunk kell majd! Mit teszünk akkor, Áda?

— Ismétlem, ostobaság! Hogyan juthatnék én szegénységre, hiszen apa gazdag és özön pénzzel lát el?

— Épen itt va a bökkenő. Hátha apád meg tagadná tőled a segítséget, mert nem teljesítjük kívánságait?

— Nem is érdemelnénk jobbat, ha olyan ostobák lennénk. Csak kövesd te mindig apa tanácsát. A ki annyira vitte mint ő, másokat is tud vezetni. Dejte nem vagy soha tekintet a gyakorlati életre; mindenki azt mondja, Viktória is.

Ganermann kibontakozott karjai közül.

— Légy szives, ne gondolkozzál mindig Viktória fejével, használd a magad esztét. Kedvem volna megparancsolni, hogy azonnal kövess engem; hogy Viktória befolyásától megmentsélek.

Áda heves zokogásban tört ki.

— Parancsolj csak, parancsolj bátran, én nem megyek veled! Nem megyek olyannal, a ki nénémet és családomat becsmerli. Nem megyek! nem, semmiáron!

— Férfjeddal nem jössz, Áda?

— Nem, a világért sem! Talán kinevettessem magamat bolondságod miatt? Eszembe sincs.

— Áda, mi lesz, ha te is ellenem dolgozol! — kérdezte Ganermann szomorúan. — Mit ér az életem, ha saját feleségemre sem számíthatok!

— Ah, hiszen én veled tartok, de azért nem kell folyton rajtad csüggenem. Hiszen már bele egyeztetél, hogy itt maradhatok, ne változtasd meg határozatodat.

— No, hát maradj itt, Isten nevében, — válaszolt és komoran tekintett a szép, de lelketlen arcba.

Áda ujjongva férje nyakába akart borulni, de az félrelépett és elfordult tőle.

(Folyt. köv.)

A Dreyfus-ügy tárgyalása.

Páris, aug. 10. A *Figaró* fel van hatalmazva annak konstatálására, hogy midőn 1896-ban Schwarcz koppen meglátta a *Matin*-ban a bordero facsimiljét, felismerte abban *Walsyn* irását s midőn pár nap múlva öt *Walsyn* meglátogatta megkérde tőle:

— Ön a borderó szerzője?

— Igen! — felelte rá *Walsyn*.

Schwarcz koppen ekkor így szólt hozzá dühösen:

— Akkor ön a legnagyobb gazember, a kit a föld hátán hord! — s ki kergette a szobából.

Ugyancsak a *Figaró* közli, hogy *Vilmos* német császár egyszer neje kérdésére, hogy miért nem lép közbe a Dreyfus ügyben, azt felelte, hogy csak arthatna vele, különben sem tud többet, mint *Bülow* a birodalmi gyűlésen mondott, hogy Németország semmi összeköttetésben sem volt Dreyfussal.

A tárgyalás.

Rennes, aug. 10. *Dreyfust* reggel fél 7 órakor a tárgyalóterembe kísérték. Az utcák, mint rendesen, el voltak zárva. Semmiféle incidens nem történt.

Chamois tábornok ma 2 óra hosszat magyarázta a titkos iratokat, utána *Palleologue* megkezdte a belügyminisztérium iratainak előterjesztését. Szombaton ismét nyilvános tárgyalás lehetne, de hír szerint Dreyfus egészségi állapota miatt, mely még a hadbíróság elnökét is nyugtalanítja, csak hétfőn lesz tárgyalás.

TAVIRATOK.

Tiltakozás a Hentzi-ünnep ellen.

Budapest, aug. 10. (Saj. tud. táv.) A Kossuth-kör értekezletén a Hentzi-ünnep ügyében *Eötvös* Károly orsz. képviselő szólalt fel először, azt indítványozta, hogy az ünnepély napján menjenek az elesett hovádek emlékéhez. Tapsokkal fogadott beszédére elfogadták a határozati javaslatot, melyben tiltakoznak a lánczid-robbantó ünneplése ellen. Felszólítják a polgárokat, hogy ne inzultálják a kivonuló katonaságot s felszólítják a magyar katonaságot, hogy mikor imára vezénylik őket, imádkozzanak a magyarokért, kiket Hentzi megölt. Azután *Pártos* Béla indítványát fogadták el, melyben a polgárság a kormány vád alá helyezését indítványozza a képviselőháznak. Kimondták, hogy szombaton gyászistentiszteletet tartanak s kilencz órakor babérkoszorút és palmaágot tesznek a honvédszoborra.

Lopás a katonai raktárból.

Budapest, aug. 10. (Saj. tud. táv.) Budapesti külterületen levő katonai raktárból az élelmezési katonák évek óta loptak tisztí pokróczot s lepedőket. Orgazdájuk egy ismert fővárosi kereskedő, akit a minap éjjel csíptek rajta midőn két társzekeret 4000 frt áru pokróczczal és lepedővel megtöltöttek. A szállítmányt a katonai őrző elfogta. A kereskedő

már régóta üzi az orgazdaságot s a raktárt mintegy 10000 frt erejéig károsította meg.

A külügyminiszter Ischlben.

Bécs, augusztus 10. *Goluchovszky* Agenor külügyminiszter holnap Ischlbe utazik a királyhoz.

Verekedő németek és csehek.

Bécs, aug. 10. (Saját tud. távirata.) Cilliben tegnap éjjel a cseh-német verekedésnek véres folytatása volt. A németek többször revolverből lőttek a csehekre s nagy kövekkel hajigáltak. Többeket véresre vertek s kisebb sebesülések is történtek.

Delcassé utja.

Pétervár, aug. 10. Delcassé francia külügyminiszter tegnap visszautazott Párisba. (Magy. Táv. Ir.)

Személyi hir.

Nauheim, aug. 10. Ferdinánd bolgár fejedelem ideérkezett. (Magy. Táv. Ir.)

Du Paty de Clam betegsége.

Páris, aug. 10. Több lap jelentése szerint Du Paty de Clam állapota rosszabbra fordult. (M. T. I.)

A párisi sztrájk.

Páris, aug. 10. A sztrájkoló gázmunkások elhatározták a sztrájk folytatását, noha több gázgyár munkásai kijelentették, hogy nem csatlakoznak a sztrájkhoz. (M. T. I.)

A pestis.

London, aug. 10. A Timesnak jelentik Alexandriából: Augusztus elseje óta itt nem fordult elő újabb pestises megbetegedés. Orvosi kezelés alatt már csak három pestises beteg van. (Magy. Táv. Ir.)

Török dolgok.

Konstantinápoly, aug. 10. A párisi török nagykövet ideérkezett, a mint hiszik, azért, hogy Párisban jelentést tegyen az ifjú-török mozgalomról.

Konstantinápoly, aug. 10. A szultán irádét bocsátott ki, a mely a sziszi katolikosz választását szabályozza és vegyes bizottság kiküldését rendeli el a még fogságban lévő örmények ügyének megvizsgálására. (Magy. Táv. Ir.)

Sztrájk.

Kladno, aug. 10. A Poldi-kohóban 82 munkás, akik az olvaszlókemenczénél dolgoztak, tegnap abbahagyta a munkát. 30 %-os béremelést követelnek, mert kevesebbet keresnek, mint a többi munkások és azonkívül azt akarják, hogy a vásár- és ünnepnapokon kívül minden ötödik napon szabadok legyenek. Az igazgatóság megtagadta követelésük teljesítését, mire a sztrájkolók kijelentették, hogy ha a tárgyalások ssombatig nem vezetnek olyan eredményre, amely őket kielégíti, nemcsak a Poldi-koho, hanem az Adalbert-kohó összes munkásai is beszüntetik a munkát. (Magyar Táv. Iroda.)

Halálozás.

Boroszlo, aug. 10. Kölböng Jenő, az angol filológia tanára az itteni egyetemen, Herrenalban meghalt. (Magy. Táv. Iroda.)

Transzvál.

Pretória, aug. 10. A transzváli kormány még nem küldte el válaszát Chamberlain táviratára. A kormány olyan fontosnak tartja ezt a dolgot, hogy alaposan megakarja fontolni. A végleges válasz elküldéséig még egy hét is eltelhet. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG

A szőlő új ellensége. A lisztharmat, vagy penészharmat nevű gomba betegség a debreczeni szőlőterekben és nemrég alakult nagy kiterjedésű homoki szőlőtelepeken is aggasztó hevességgel lépett fel. A gazdák tájékozatlanok és tehetetlenül állanak a még eddig kevés figyelemre méltott bajjal szemben, mert nem ismerik a védekezés módját.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 10.

Az irányzat szilárd.

Osztrák hitel	829.—
Magyar hitel	469.—
Allamvasut	763.—
Rimamurányi	544.—
Magyar jelölő	244.50
Salgótarjáni	331.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Délivasut	65.08

Bécs, augusztus 10.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	891.—
Magyar hitel	892.50
Allamvasut	854.—

Határidők.

Budapest, augusztus 10.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 17,000, mm. forgalom mellett az árak 10 krral magasabban jegyeztettek.

Buza áprilisra	8.82
Buza októberre	8.52
Tengeri jul.	4.75
Rozs őszre	6.73
Zab őszre	5.38
Tengeri augusztusra	4.76

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. augusztus 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.50
Magyar koronajárdék	96.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	120.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,1/2%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	34.75
Italmérési jog megváltási kötvény	100.—
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	96.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	162.50
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	1002.5
Osztrák járadék papírban	100.10
Osztrák járadék ezüstben	100.—
Osztrák járadék aranyban	118.50
Osztrák korona járadék	96.75
Osztrák államsorsjegyek	137.50
Osztrák magyar bankrészvény	905.—
Magyar hitelbankrészvény	392.25
Osztrák hitelintézeti részvény	390.90
Párisi vista	352.25
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	9.55
Németbirodalmi márka	58.90
Lo don vista	120.65
0 'ásárany	11.76

SZERKESZTOI POSTA.

L. K. Budapest. Természetes, hogy mind-egy. A szegény ember ott is éhes és csak úgy kenyérre válik az a pénz ott is, mint itt. A hála pedig úgy is azt illeti, ki nem felülül áldja a szegényeit segítők.

NAGYVÁRADI SZINKOR.

Evadbérllet 100. szám. Kiszérllet 100. szám.
Páros. Páros.

Ma pénteken, augusztus 11-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

A LONDONI KOLDUSOK.

Dráma 5 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Nikleby Miklós	Tompa K.
John Browdie	Szerdahelyi Ferencz.
Ralf, bankár	Vágó Béla
Clarendon gróf	Bihari Ákos
Squers, iskolamester	Szentgyörgyi István.

Beljamb, koldus	Török Károly
Egy fiatal lord	Mányai Zs.
Timotheus, sánta koldus	Várad M.
Smike, árva	Turchányi O.
Madelaine Clarendon leánya	Bajor Riza.
Katalin, Nikleby huga	I. Vásárhelyi V.
Fogadósné	Váradiné

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 8 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy színlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap szombaton, augusztus hó 12-én
Németh József vendégfölléptével:
CZIGÁNYBÁRÓ.

Operette 3 felvonásban. Jókai Mór után írta: Schnitzer.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Fényképészeti műterem áthelyezés!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

fényképészeti műtermemet

a főutcza Karaguly-házból

a régi reáliskola épületébe

(a Szent László templommal szemben)

helyeztem át, hol műtermemet a legkényesebb igényeknek is megfelelően egészen ujonnan rendeztem be s azon kellemes helyzetben vagyok, hogy **chromo, aquarell, platinotípió** képeket vizittől egész életnagyságig művészi kivitelben állíthatok elő.

Kocsival a műterem bejáratáig hajtható.

A n. é. közönség kegyes pártfogásáért esdve, maradtam

alázatos szolgálója:

LOJANEK JÁNOS

fényképész.

113. 1—10

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBAFESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és koci-lackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ ECSETEK

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló-lackokban, 5-féle színben, egy 1 kilós doboz ára 75 kr. Spiritusz szobapadló-lackok czitromsárga, narancssárga és ockersárga színekben, a melyek befestés után 1 óra alatt tökéletesen megszáradnak 1 kiló üvegben 1 frt.

Denaturált szesz kapható legolesőbb árban.

Árjegyzek kívánatra ingyen!

Figyelmeztetés! Az üzlet nem a Szent László piac-téren hanem Nagy Teleky-utca

532. sz. a. van, a Biharmegyei Kereskedelmi Banktól a második ház.

167 28—50

Legolesőbb bevásárlás!